

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrlet 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Kaj pa kmet?

Zadnji torek, dne 26. septem. se je zopet otvoril nas državni zbor. Kot prvi je povzel besedo ministrski predsednik Ganč. Govoril je zelo previdno o zmedah na Ogrskem, o deželnem zboru na Češkem, o razburjenosti Nemcev na Štezijskem, o vsučiliščih, o vsem mogočem je govoril, samo o tem ne, kako bi se naj pomagalo v naši državi onim stanovom, kateri morajo največ delati in plačevati, a imajo najmanj pravic. Med te stanove spada tudi kmetijski stan.

Spodnji Štajer je od Boga bogato obdarjena dežela, a vendar tudi tukaj se kmetom ne godi nič boljše nego drugod. Njihova posestva prehajajo iz kmetijskih rok dosledno v gospodarske roke. Trgovci, krčmarji ter uradniki iz mesta so isti, ki imajo dovolj denarja, da pokupijo, česar kmet ne more več držati. Torej ne „farji“, kakor se ravno mestna gospoda kmetom laže ter jim siplje pesek v oči. Lansko leto 1904 se je prodalo na Štajerskem 472 kmetijskih posestev nekmetom v obsegu 5.984 ha. Izmed teh jih je prišlo v nekmetijske (gospodarske) roke na Spod. Štajerskem 140; najbolj se je prodajalo v šmarnem okraju, kjer je prišlo 24 posestev v gospodarske roke, potem v ormoškem okraju, kjer so nekmetje pokupili 22 kmetijskih posestev, v ptujskem okraju so pokupili (večinoma ptujski očetje „Štajerčevi“) 21 kmetijskih posestev, v rogaškem pa 19 posestev.

Zanimivo je izvedeti za razloge, zakaj so se kmetijska posestva prodajala. Uradni podatki pravijo o Spod. Štajerskem, da so kmetje prodali v 22 slučajih zaradi prevelikih dolgov, v 15 slučajih zaradi slabega gospodarstva in ugodne kupne prilike, v 13 slučajih za-

radi visokih plač služabnikom ali pomajkanja služabnikov in v 37 slučajih iz vseh teh razlogov skupaj.

S posestvi, ki se kupijo na Spod. Štajerskem, se dela naslednje: da se gozdovi posekajo, da dobi kupec, kar mu je prodajalec posestev dolžan, da se s posestvi špekulira in da se delajo vinogradi, letovišča itd.

Uradno poročilo samo omenja, da pripada na Spodnjem Štajerskem 61,25 % vseh posestev med trgovce in obrtnike, drugi procenti pridejo na uradnike in špekulante.

Dolžnost vlade bi bila, da varuje spodnještajersko kmetijsko ljudstvo pred prepadom. In odkod mu preti prepad? Na eni strani ubožava kmetijsko ljudstvo, na drugi strani pa se debeli (nemškutarski) trgovski stan po naših mestih in trgih. Vlada pa krepi vedno le nemškutarstvo na Spod. Štajerskem, a slovensko ljudstvo prepušča žalostni svoji usodi. To naj povedo poslanci vladi naravnost v obraz!

Političen shod na Remšniku.

(Konec.)

Nato se je pričela gledališka predstava. Visokošolci iz Dravske doline so predstavljali znano burko: „Kmet Herod“. Ljudstvo je z pazljivostjo in zanimanjem zasledovalo igro. Posebno se jim je pa dopadel Gašper, ki je res imenitno igral in zbiral šalo za šalo, tako da ni bilo smeha ne konca ne kraja. Veliko odobravanje je zbudila pesem o nemčurjih. Predstava se je ljudem tako dopadla, da so vsi želeli še enkrat kaj enakega videti.

Po predstavi se je razvilo živahno življenje v gostilni in pred gostilno. Tamburanje, petje

in govori so se vrstili; vstajali so govorniki in z ognjevito besedo navduševali navzoče za narod. Za narodno delo vneti akademik g. jurist Stibler je govoril sledeče: Za naše razmere je zelo pomenljivo, da so naši rodoljubi začeli misliti na mejo. In veseli nas, da se razmere v tem oziru obračajo vedno na boljše. Ali danes je naše veselje še tem večje, ker smo našli tukaj v Remšniku, tukaj na skrajni meji zemlje slovenske tako zavedno slovensko ljudstvo, kojega narodne vrline nam jamčijo, da se ta del zemlje slovenske nikdar ne bo pogreznil v morju vsenemštva. Slovenci iz Remšnika, stojte trdno in branite svoja rodna tla! Razumnost Podravske doline pa prosim, da isto zahaja med ljudstvo: v občevanju se bomo spoznali, s spoznavanjem raslo bo medsebojno spoštovanje in ljubezen, s medsebojnim spoštovanjem in ljubeznijo pa, Slovenci, postanemo silni in močni, ki bodemo z mirnim očesom zri v bodočnost!

G. župnik Podvinski napije g. Fr. Paherniku, inženirju iz veleposestniku iz Vuhreda, kojega zasluga je, da je danes prirejen dan tako lepo uspel. Naj ostane, kakor tudi ostali akademiki, ki so danes sodelovali, zvest svojim načelom, ki izvirajo iz njegovega plemenitega slovenskega prepričanja in navdušenja.

Gospod nadučitelj Mohorko pozivlja Remšničane, da si varujejo najboljše, kar imajo: to je narodna šola. Narodna šola vzgaja vro in pridno slovensko dečo, ki spoštuje svoje stariše, njih narodnost in vero, medtem ko nemške šole vzgajajo poturice, izdajalce svojega naroda, ki se sramujejo in celo zaničujejo svoj narod in s tem svoje slovenske stariše.

Slednjič se zahvali vsem gostom gospod učitelj Belina za mnogobrojno udeležbo in

LISTEK.

Poročilo

o dvajseti glavni skupščini družbe sv. Cirila in Metoda v Št. Juriju ob juž. žel.

V četrtek, dne 14. t. m. se je vršila v Št. Juriju ob juž. žel. XX. glavna skupščina družbe sv. Cirila in Metoda. Slavnost se je obnesla nepričakovano dobro. Bil je pravi narodni praznik. Podamo v kratkih točkah najzanimivejše.

1. Sprejem.

Prvi sprejem se je vršil na kolodvoru. Zbrali so se tam: požarna bramba, veteranci, moška in ženska podružnica Ciril-Methodova, šentjurski akademiki, cvet šentjurskih gospodičen in deklet in mnogoštevilno ljudstvo. Z vlaki ob četrtna osem in pol osem so došli glavni skupščinarji, večina gostov je prispela še le tekom dneva z različnimi vlaki.

Gdč. Malčika Nendlova podari v imenu trških dam prvomestniku, msgru. Tomu Zupan, gdč. Anica Cmokova pa v imenu šentjurske ženske podružnice Ciril-Methodove podpredsedniku družbe, gosp. L. Svetec, krasen šopek. V imenu moške podružnice pozdravi njen t. č. predsednik, č. g. kaplan Ivan

Jelšnik, prvomestnika kot očeta slovenske dece. Prvomestnik se zahvali za podarjene šopke in za pozdrave. Gostje in zbrana množica odkorakajo s celjsko narodno godbo na čelu v trg.

Gotovo do tisoč ljudstva se je bilo med tem zbralo v trgu. Trg in okolica, vse je bilo v zastavah in zelenju in cvetju. Trije slavoloki so krasili cesto, na trgu pred cerkvijo pa se je dvigal orjaški mlaj. Vrh njega pa je plapolala ponosna, 12 m dolga trobojnica gostom v pozdrav. Od štirih krajev so grmeli topiči, iz oken pa so obispravale šentjurske zavedne gospodične goste s šopki in cvetjem.

Pred bralnim društvom pozdravi goste jurist g. Marko Ipavc v imenu trga, domači župnik, velč. g. Val. Mikuš, pa v imenu župljanov in kat. bralnega društva. Prvomestnik zahvali oba ter v prisrčnem nagovoru pozdravlja zavedni trg. Nato je zajutrek pri Nendlu.

2. Zborovanje.

Prične se zborovanje s slovesno sv. mašo. Daroval jo je domači g. župnik ob polni asistenci v krasno ozaljšani župni cerkvi. Pri maši je izredno dobro pel številni mešani zbor šentjurski. Ljudstva je bilo več ko ob največjih praznikih.

Zborovanje se je vršilo na prostem. Poleg

glavnih skupščinarjev je bila navzoča tudi jako velika množica kmetijskega ljudstva. In to je prav! Stem se udeleži ljudstvo zborovanja, sliši o koristnem delovanju družbe ter se še bolj vname za njo.

Prvomestnik otvori XX. glavno skupščino ter da najprej besedo g. državnemu poslancu vitezu Berkso. G. državni poslanec pozdravlja glavno skupščino v Št. Jurju ter zlasti naglašja, „da sta si slov. državnozborna delgacija in „Družba sv. Cirila in Metoda“ edini v tem, da stojite na isti podlagi, na podlagi sv. vere in narodne koristi“.

Nato govori g. prvomestnik. „Družba sv. Cirila in Metoda“ zboruje letos že četrtočkrat na štajerskih tleh. S tem kaže družba, kako ljubi zlasti slovensko Štajersko.

Tajnik, g. dekan Zlogar iz Šmartna pri Litiji, podaje v uvodu svojega poročila pregled družbinega delovanja zadnjih dvajset let. Ustanovljena je bila družba l. 1885. Njeno vodstvo, po osebnju še skoro nespremenjeno, je ostalo ves čas svojega delovanja tudi v svojih nazorih glede pospeševanja slovenskega šolstva isto. Družbin namen je velika prosvetna naloga, omogočevati s svojimi šolami, zavodi in podporami narodno vzgojo slovenske mladine toliko časa, dokler se bo našemu narodu boriti za to, kar

osobito za požrtvovalnost oddaljenejših gostov ter izraža željo, da bi se prirejali na Remšniku vsako leto taki shodi.

Ta želja se bo tudi gotovo izpolnila. Bog živi Remšničani!

Dopisi.

Iz Dornova pri Ptuj. (Bralno društvo. — Nasprotniki.) Častiti g. urednik! Nekaj novega imam Vam povedati. Pri nas se namerava ustanoviti „bralno in gospodarsko društvo“, ki nam je za življenje potrebnejše, ko ribi vode. Misel se je sprožila pred meseci. Občinstvo, posebno mladina, težko pričakuje uresničenja te misli. Naša mladina in naši možje so spoznali potrebo združenja — potrebo odpora proti pogubljenemu nemškutarskemu nasilju. Pa čujte! Ta ravnokar nameravana misel pa je povod, da marsikaterega tukajšnjega posilincea — lškarijotovega veleizdajalca — navdaja groza in strah. Ti, tozadevni „naprednjaki“ imenovani — ali — pravzaprav „naprejbedaki“ — protestirajo na vso moč proti činu omenjene misli. Napenjajo vse svoje kriplje, njo zatreti kot tlečo iskro v pepelu. Neusmiljeno udrihajo ti ljudje po tem, kar je krščanskega in kar je narodnega. Kaj imajo dela samo s tistimi, ki so se sproti našim razmeram tako polnoštevilno udeležili podučnega zborovanja 4. septembra v Mariboru. Ne vemo, kaj jih peče, če jih zraven nič ne dotiče. Aja para, to so naši „prijatelji“! Dobro jih poznamo. Volkovi so v ovčji obleki. Treba se jih ogibati! „Štajerčeva“ kolportaza je pri teh ljudeh častno zastopana in duh morilca Muršiča še vedno preveva njih grešne kosti. Zato se nam pač ni čuditi, če so dospeli tako na višek jim „ljube omike“; ni se nam čuditi, če svoje prazne butice nakvišku molijo, kakor prazni klasovi v faraonovih sanjah. Fej jim! Se dalje baviti z nasprotstvom, ne kaže. Tudi ne kaže njih imen za prvič osvetiti. Pač pa izve slovenski svet imenoma vse tiste tičke, ki kljuvajo v naše prostiše, če od tega ne odstopijo. Toliko pa našim še rečem: Možje, mladeniči! ki se zavedate, da Vas je slovenska mati rodila, delujmo za društvo! V boj proti našemu nemškutarskemu sovragu, v boj proti alkoholizmu. V boj! In alkohol bo napovedal boj nemškutarskemu krémarskemu žepu. Mi se gibljemo, a jih je strah!

Zbudimo se, združimo se,
Ne dremajmo zaspani —
Sovragom svojim vdani.

Sram jih bodi.

se smatra drugod za samoposebi umevno. Družba šteje sedaj 151 podružnic, z ok. 9000 člani. Ženskih podružnic je 38. V dvajsetih letih se je osnovalo 25 družbenih zavodov s skupno vrednostjo pribl. 200.000 K. Izmed teh na Štajerskem v Celju, v Mariboru, na Muti; na Koroškem v Sv. Rupertu. Te zavode je obiskovalo l. 1905 skupaj 2600 otrok. Kaj bi bilo s temi tisoči otrok, ako bi ne bilo naše družbe? Zginili bi bili v germanških in italijanskih valovih. Ta podatek kaže, kako prekoristno je delo naše družbe, in da je sveta narodna dolžnost vsakega Slovenca, podpirati družbo z vsemi močmi! Kdo bi pač hotel zakriviti narodno smrt tolikih naših slovenskih otrok? In to stori, kdor noče podpirati naše družbe.

Z ozirom na dopis „Zaveze“ iz Pulja, v katerem ista izraža svoje ogorčenje, da družbeno vodstvo ni smatralo „Zaveze“ niti za vredno, odgovoriti ji na prošnjo, naj se voli v družbino vodstvo zastopnik iz učiteljstva, poroča tajnik to-le. Prvomestnik družbe je dal takoj preiskati vse družbine akte od l. 1901. do 1905., a ni se našlo ničesar o tem pismu. Povabil je nato predsednika „Zaveze“, naj se prepriča o tem na lastne oči v družbini pisarni. Ni ga bilo. Napisal pa je predsednik „Zaveze“ družbinemu vodstvu dobesedno to-le: „Zavezin“ prejšnji podtajnik,

Iz Vidma. („Štajerc“ zopet laže.) Dopisnik „Štajerčev“ iz Vidma trdi, da je g. dekan ustanovil tamošnjo šolsko loterijsko podjetje. „Štajerčev“ dopisun sam dobro zna, da je to debela laž; a kaj temu, če privrže k tem kosmatinkam še eno? Resnici na ljubo bodi povedano, kar sicer dobro ve cela videmska občina, da se je za ustanovitev imenovane loterijskega podjetja silno vnebral pokojni župan Janez Novak ter nagovarjal razne odlične možje, naj pripomorejo, da se po potu loterije poplačajo velike občinske doklade, katere bi sicer morali prenašati davkoplačevalci vsled nove šolske stavbe. Nagnilo je k temu loterijskemu podjetju g. Novaka enako šolsko loterijsko podjetje v Grafenwörthu na Nižje Avstrijskem, odkoder so se ravno takrat razpošiljale srečke tudi v naše kraje. V sporazumljenju z g. okrajnim glavarjem so se sklicali vsi davkoplačevalci, katerim se je stvar razložila, ki so bili vsi tudi zadovoljni s to ustanovitvijo in ki so izbrali v vodstvo odsek, obstoječ iz osem gospodov. Ko so se sešli izvoljeni člani odseka, da si izvolijo načelnika in druge voditelje celega podjetja in so prigovarjali g. dekanu, naj prevzame službo načelnika, jim je ta odgovoril: „Jaz si ne upam prevzeti te odgovornosti, saj Vam je znano, koliko različnih služb že opravljam.“ A ugovarjali so mu, češ: „Vam, gospod dekan, ne bo treba pri tem nič delati, nič skrbeti, Vi ne prevzimate nobene odgovornosti; delali bomo le mi; dovolite, da smemo le pod „Vašo firmo“ začeti to delo.“ To spričujejo vsi takratni udje loterijskega odseka. Temu moralnemu pritisku se je vdal g. dekan in prevzel službo načelnika. Cenjeni bralec presodi pa sam, kako se ta stvar vjema s trditvijo „Štajerca“, češ, dekan je ustanovil loterijsko podjetje. Ta trditev je, da še enkrat rečemo, nesramna laž. Te laži trosi „Štajerc“ po svetu samo le iz tega namena, da bi loterijsko podjetje oškodoval in s tem oškodoval tudi videmsko občino. Četudi je tat povrnil vso škodo, katero je povzročil loteriji v denarju, s tem škoda še davno ni popravljena. V poštev se mora vzeti moralna škoda, katero je trpelo loterijsko podjetje na svojem dobrem imenu. Sveta dolžnost „Štajerca“ bi bila, da skuša popraviti to moralno škodo, prizadeto videmski loteriji. Namesto tega pa si prizadeva videmsko občino še nadalje oškodovati. A ne bo se Vam posrečilo! Hvala Bogu in dobitnikom od blizu in daleč, ki so nam pripomogli, da vkljub vsej škodoželjnosti naših nemškutarskih Štajerčijančev občina ne bo trpela nobene škode, ampak ji ostane še nekaj preostanka. Prosimo pa zopet pri tej priložnosti, naj sežejo po naših srečkah, katerih je še dovolj na razpolago.

ljubljski mestni učitelj Kecejl je zakrivil, da se naša i. e. „Zavezina“ željanivresničila.“ — Zataknil je bil pismo.

Tajnik odpre pogled v bodočnost. Družba se nahaja v opasnem položaju. Treba ji bo podvojene podpore. V Mariboru in Studenicah je potrebna slovenska ljudska šola, v Gradcu otroški vrtec, narodna šola v Št. Jakobu v Rožu potrebujejo podpore itd. Zato prosi tajnik, da naj podružnice podvojijo svoje delovanje. Priporoča tudi nakupovanje družbinega blaga: družbene kave, mila, vžigalic, piva, svinčnikov, peres, narodnega kolkla itd. V enem letu je razprodala družba 303.159 narodnih kolkov in za nje prejela 5986 K. Kupujte narodni kolk! Priporoča tudi nabiralnike po gostilnah, zabave in veselice v družbine namene, volila, itd. Prosi podpore županstva, želi, da bi duhovni sobratje po deželi še bolj delovali za družbo.

Družbin podtajnik, g. Bradaška, poroča o stanju blagajne. Dohodki znašajo skupno 64.328 K 11 v, stroški 61.096 K 57 v, prebitok torej 3231 K.

Sledi volitev odbora. Za prvomestnika je enoglasno in z velikim navdušenjem zopet izvoljen msg. Tomo Zupan. Tudi ostali odbor

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

Osebna vest. Vadniški učitelj v Mariboru, g. Jožef Fistravec, je imenovan za učitelja na ženskem učiteljsku v Gorici.

Izpremembe pri sodiščih. Okrajni sodnik Gvido Visconti je premeščen iz Marnberga v Beljak, za okr. sodnika v Marnbergu je imenovan sodnijski pristav v Brežicah Jožef Roth. Premeščeni so: sodnijski pristav dr. Rostok iz Št. Lenarta v Slov. gor. v Konjice, dr. Jožef Oswatitsch iz Sevnice v Brežice. Pristavi so postali avskultanti: Gvido Mihelič v Vipavi, Rihard Selley v Sevnici, dr. Ambrož Petrowitsch v Št. Lenartu in dr. Pavliček v Rogateu. — Sodni tajnik dr. Lotar Mühleisen v Rogateu je izstopil iz sodne službe in se bo posvetil odvetništvu.

S šole. Šola pri Sv. Duhu v gornje-radgonskem okraju se je razširila v štirirazrednico. Nastavljeni so: za nadučitelja: v Šoštanju g. Alojzij Trobe, učitelj v Št. Ilju nad Turjakom, v Škalah g. Martin Krajnc, šolski vodja v Svetini, pri Sv. Emi g. Karol Čeh, učitelj pri Sv. Trojici v Slov. gor.; za učitelje in šolske vodje sledeči gg.: v Mariji Reka Karol Korošec iz Topolšice, v Žusmu Avgust Canjk o iz Skomar, v Plešivcu Henrik Bregant od Sv. Benedikta v Slov. gor.; za učitelja oziroma učiteljico sledeči gg. in gđe.: v Braslovčah Ivan Kramar od Št. Vida pri Ponikvi, na nemški šoli v Vojniku Alojz Eppich iz Brežic, v Novi cerkvi pri Vojniku Ana Poglajen iz Jurkloštra, v Pišecah Antonija Gomilšek stalno, v Križevcih Elizabeta Vagaja iz Laporja. Za učiteljico ženskih ročnih del v Ljubecnem je nastavljena gospa Rozalija Vizjak roj. Golovšek. V začasni pokoj je stopila gđe. Marija Kralj pri Sv. Venčesu. — Gđe. Koschell, učiteljica v Zrečah, dobila je službo v šoli za trg Konjice, na njeno mesto v Zreče pa pride gđe. Kavčič, ki je letos dovršila učiteljsko v Ljubljani.

Mariborske novice. Infanterist 47. pešpolka v Mariboru Franc Breznik je dezertiral od vojakov. Toda ni se dolgo veselil svoje prostosti, ker so ga že dne 19. t. m. v Št. Jakobu v Slov. gor. prijeli.

Mariborske porotne obravnave. V sredo, dne 20. t. mes. je bil obsojen kočarski sin Franc Plohl iz Selišč na sedem let težke ječe. Plohl je zaklal z nožem dne 30. julija t. l. pri plesni zabavi v gostilni Marije Spindler v Križevcih Franca Zelenko. — Hlapec Ferdinand Krois iz Brestenice pri Kamnici

ostane nespremenjen. Le mesto odstopivših dveh udov dr. Fr. Štora in dr. Fr. Tominška sta izvoljena dr. Milan Hribar in dr. Pavel Turner.

Govoril je še g. dr. Verstovšek iz Maribora. Dokazoval je iz statističnih podatkov, da mora družba največjo pozornost obrniti na Maribor in okolico, da tukaj ob Dravi zajezi naval nemštva.

Nato sta se še oglasila k besedi gospod Ekar, urednik „Mura“, in kanonik g. Dobrovc iz Velikovca. V imenu koroških Slovencev sta odločno zahtevala, da se družba v prvi vrsti ozira na razmere v tužnem Korotanu.

Prvomestnik zahvali zborovalce za veliko zanimanje ter zaključil zborovanje.

3. Banket in koncert.

Banket se je vršil v prostorih Nendla. Udeležilo se ga je do 100 oseb. Med banketom izroči predsednica šentjurske ženske podružnice, vrla žena Pisanec, z ganljivim govorom 100 K v roke prvomestniku, 200 K moška celjska podružnica, 100 K pa posojilnica iz Sv. Križa pri Slatini.

Prvomestnik napije cesarju, g. dr. Medved pa vsem, ki so pripomogli, da se je vršila slavnost tako izredno lepo.

Stoloravnateljstvo prevzame nato g. dr. Rosina. Govorili so: g. učitelj Kveder, č.